

*Den internasjonale juristkommisjon, norsk avdeling (ICJ Norge),
Psykiatrici- og rettsvernuttvalget¹*

Helseminister Bent Høie
Postboks 8001 Dep.
0030 Oslo

Oslo, 9. oktober 2019

Til Regjeringen og Stortinget

Sivilombudsmannen har i to saker nylig uttalt at tvangsmedisineringspraksis er ulovlig.^{1,2} Lovens vilkår for slik tvang, at det med «stor sannsynlighet» fører til vesentlig positiv behandlingseffekt, tolkes feil. Den prinsipielt viktigste saken gjaldt klage over tvangsvedtak truffet av Fylkesmannen i Oslo og Akershus. Sivilombudsmannen slo fast at vilkåret krever mer enn alminnelig sannsynlighetsovervekt, altså klart mer enn 50 prosent. Fylkesmannen mente at ikke engang sannsynlighetsovervekt kreves. Det var åpenbart uholdbart, og vedtaket ble funnet ulovlig.

Paulsrud-utvalget slo fast i *NOU 2011: 9 Økt selvbestemmelse og rettssikkerhet* at lovens vilkår, som er begrunnet i hensynet til å unngå feilbehandling, ikke etterlevs i praksis. Også Fylkesmannen i Oslo og Akershus vedgikk at et krav på 50 prosent sannsynlighet eller mer vil innebære betydelige endringer i behandlingspraksis.

Lovens krav har i realiteten ikke blitt fulgt siden det ble innført i 1981. Som det fremgår i ombudsmannens uttalelse, gjør ikke kunnskapsgrunnlaget for anti-psykotisk medisin det mulig å forutsi stor sannsynlighet for kvalifisert positiv effekt. Psykiatrien har i stedet forsøkt seg frem, håpet det beste, og sannsynligvis skadet mange flere enn det mindretall som er hjulpet. Denne ulovlige praksisen har rammet tusenvis av pasienter, pågår fremdeles og er også menneskerettsstridig.

Myndighetene må omgående ta skritt for å bringe praksisen til opphør. Like selvfølgelig må ofrene få kompensasjon for ulovlighetene. Ombudsmannen har bedt fylkesmannen vurdere hvordan det kan bøtes på den urett som er begått mot pasienten. Siden det dreier seg om et stort antall lovbrudd må et utvalg oppnevnes for å kartlegge omfanget av de lovbrudd som er

---

¹ Sivilombudsmannen (2017/3156) Fylkesmannen i Oslo og Akershus:
<https://www.sivilombudsmannen.no/uttalelser/fylkesmannens-vedtak-om-tvangsmedisinerings-krav-om-stor-sannsynlighet-for-vesentlig-positiv-effekt-og-enkelte-andre-vilkar/>

² Sivilombudsmannen (2017/543) Fylkesmannen i Aust- og Vest-Agder:
<https://www.sivilombudsmannen.no/uttalelser/tvangsmedisinerings-saerlig-om-kravet-til-stor-sannsynlighet-for-positiv-effekt/>

begått gjennom årene, og vurdere hvordan de pasientene dette har gått ut over, skal få oppreisning for overgrepene.

Med hilsen

ICJ Norge, Psykiatri- og rettsvernutvalget

Hege Orefellen

Vedlegg: Enkeltpersoner og organisasjoner som har signert den ovenfor gjengitte henvendelsen til Regjeringen og Stortinget i en underskriftskampanje initiert av ICJ Norge.

ICJ er en internasjonal organisasjon med sekretariat i Genève, stiftet i 1952. Organisasjonen har rådgivende status i bl.a. Europarådet og FNs økonomiske og sosiale råd. Den norske avdelingen av ICJ ble etablert i 2008, og har som mål å fremme og beskytte menneskerettigheter og rettsstatlige prinsipper, herunder styrke individets grunnleggende rettigheter og friheter.